

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

CETATEA MÂNTUIRII NOASTRE, BISERICA

În Scripturile sfinte ale Bisericii, Dumnezeu are multe numiri, pentru ca din varietatea lor să putem desvălui ceva din taina Lui și să înțelegem cât de cât din ființa Lui. Astfel se numește: Tatăl nostru, Domnul, Atotputernicul, Creatorul, Mântuitorul, Sfințitorul, Judecătorul lumii, Spiritul perfect, infinit, etern și absolut, Viața, Lumina, Adevărul, Iubirea, Ființa Supremă etc. Cât am pătruns, am trăit și am înțeles din cuprinsul acestor noțiuni și numiri, atâta am înțeles și din misterul Dumnezeirii.

La fel — din începuturi, în curgerea veacurilor și până astăzi, — Biserica creștină, pentru a-i prinde mai ușor înțelesul, rostul și misiunea, încă a fost definită și caracterizată prin numeroase numiri și analogii. Astfel, a fost asemănată, cu grădina raiului, în care trăesc oamenii neprihăniți și fericiți; cu corabia lui Noe, în care se mântuesc oamenii de potopul păcatelor; cu stâlpul de foc și norul de lumină, care conduce poporul ziua și noaptea prin pustiu la țara făgăduinței, în care curge laptele și mierea darurilor cerești; cu cortul sau templul sfânt, în care se împlinește împăcarea oamenilor cu Dumnezeu; cu o mamă, care primește, încălzește și hrănește la sânul ei iubitor pe toți fiii oamenilor; cu o casa plină de slavă și de Duhul Sfânt, în care se află tot felul de vase: de aur, de argint, de lemn și de pământ; cu o cetate de lumină, zidită deasupra muntelui, în care se află tronul și Duhul lui Dumnezeu; cu un turn tainic, în care se zidesc sufletele curate; cu un trup duhovnicesc, din care fac parte ca membre vii toți creștinii, al cărui cap este Iisus Hristos; cu un munte, care pentru soliditatea lui nu-l poate clinti din loc nicio putere lumească; cu o mireasă, iubită de Mântuitorul, împodobită cu frumusețea tuturor darurilor și cu mărgăritarele tuturor virtuților; cu o stâncă, pe care

se clădește cultura și mântuirea lumii; cu o împărăție, mai tare decât puterile iadului și fără de sfârșit; cu o societate de frați buni, condusă ierarhic, cum conduce păstorul turma la pășune, spre limanurile eternității, spre curțile Domnului; cu o școală, în care se cresc, se învață și se desăvârșesc în permanență, oamenii de caracter; cu o comuniune a iubirii, în care membri ei păstrează credința dreaptă și se nevoesc să trăiască o viață sfântă; cu o familie, din care fac parte și viii și morții; cu o patrie, în care suntem împreună cetățeni cu sfinții; cu un templu, casă a lui Dumnezeu, în care — ca niște cărămizi vii — suntem „zidiți pe temelie apostolilor și a profeților, piatra cea din capul unghiului fiind însuși Iisus Hristos, întru care fiind bine întocmită, toată zidirea crește pentru a fi locaș sfânt în Domnul, întru care și voi sunteți zidiți, spre a fi locaș al lui Dumnezeu în Duh” (Efes. 3, 19—22).

Toate numirile și asemănările acestea sunt clasice și dintre cele mai cunoscute. În ele se dă expresie rolului salvator al creștinismului în lume și misiunii divine pe care Biserica o împlinește în sânul fiecărui neam din marea familie a omenirii. Cât înțelegem din aceste noțiuni și analogii, atât înțelegem și din misiunea și rostul Bisericii în lume, lucru de foarte mare însemnătate pentru fiecare creștin, pentru fiecare membru al Bisericii.

Un bilanț în privința aceasta, cât de sumar, este imperios necesar.

Nu ne gândim să cercetăm în ce măsură și-a împlinit Biserica creștină rosturile ei sacre în mijlocul altor neamuri, dar una știm sigur, dintr'o simplă ochire istorică și din experiențele cele mai recente, că la noi, la Români, Biserica s'a identificat întotdeauna cu aspirațiile culturale și cu idealurile naționale ale poporului nostru, dela început, în toate veacurile și până astăzi. Dacă spunem că s'a identificat,

e puțin. Până de curând, preocupările culturale și luptele naționale au avut un caracter specific bisericesc, preoțesc și călugăresc. Neamul a trăit prin Biserică mai mult decât prin oricare alte așezăminte pe care uneori le-am avut și foarte de multeori nu. „Preoți cu crucea în frunte“ nu este o simplă expresie poetică, ci o realitate istorică de multe veacuri. Fost-au vremuri când nu aveam stat, nu aveam școală, nici alte așezăminte culturale și sociale. Atunci Biserica le împlinea pe toate. Să dăm cel mai apropiat și mai grăitor exemplu:

După 30 August 1940, frații noștri din Ardealul de Nord n'au mai trăit o viață proprie, națională și culturală, decât prin Biserică. Indata după introducerea dominației străine, s'a înlocuit administrația românească, s'au desființat școlile românești, peste două mii, și s'a început împotriva neamului nostru o persecuție care constituie una dintre cele mai mari rușini a veacului al 20-lea. În mai puțin de doi ani — dela 30 Sept. 1940 până la 1 Iulie 1942 — s'au săvârșit între Români Ardealului de Nord, din partea prigonitorilor: 951 omoruri, 4013 maltratări, 14.359 arestări, 7840 internări, 13.507 expulsări, la care se adaugă cei peste 200.000 refugiați în Țară.

Dintre toate așezămintele noastre naționale, mai sta în picioare, și lucra, Biserica. În ea mai avea neamul nostru singura mângăere, singura ocrotire, singura călăuză datătoare de putere și de luminoase nădejdi. Era ultimul obstacol în calea desnaționalizării, ultima cetate de rezistență națională și morală, care trebuia învinsă. De aceea, și împotriva ei s'au luat măsuri dintre cele mai scandaloase: P. S. S. Episcopul Nicolae Popoviciu al Oradiei, împreună cu alți buni români, a fost expulzat într'un vagon de vite; P. S. S. Vasile Hossu episcopul unit al Clujului a fost scuipat în față; P. S. S. Nicolae Colan episcopul ortodox al Clujului a fost dus la recrutare și i s'a dat un livret militar cu însemnarea „bun pentru front“. Ne putem închipui, dacă astfel s'au purtat cu Păstorii, cum s'au purtat cu bisericile și cu turma credincioșilor.

— „Bate-voiu păstorul și se vor risipi oile“. — După cât se știe până acum, 15 biserici ortodoxe au fost distruse până în temelii; altele au fost profanate și închise, iar altele au fost prefăcute în magazii sau spurcate, cum a fost cea din Miercurea-Ciucului (altarul căreia a fost făcut closet și sfînții de pe pereți împușcați și asasinați, ca și când ar fi fost vii). În Maramureșul voevodal, patru ani de zile nu a fost lăsat să mai calce niciun preot ortodox.

În alte părți, numeroși preoți au fost martirizați, — ca protopopul Aurel Munteanu din Hue-din — întemnițați sau expulzați. Credincioșii în număr foarte mare au fost siliți prin teroare să-și lapede credința ortodoxă și să îndure toate umilirile.

Dar, cu toate aceste prigoane sălbatice, cetatea Bisericii n'a putut să fie cucerită. A rămas nebiruită. Credincioșii au apărat-o cu toată credința și cu toată dragostea.

— „I-am găsit mai înfocați credincioși decât i-am lăsat“, — mărturisește despre ei preotul refugiat I. Garcea din Săcuime. Tot el ne informează că — după ce biserica din parohia Bodoș, jud. Trei-Scaune, a fost martirizată: „Altarul isbit cu săcurea, prestolul întors la pământ și sf. moaște aruncate, sf. Evanghelie cu foile rupte la mijloc, crucile de pe biserică și turn au fost doborâte“, aruncate jos și murdărite, — sfintele icoane, potirul și odăjdiile au fost păstrate cu grijă de către femeile Maria Ga-lița și Bucura Bogdan. Aceasta din urmă, încredințată de însemnătatea ce-o are, a purtat sf. antimis în sân vreme de patru ani; până la desrobire.

Când au fost închise sau dărâmate unele dintre lăcașurile sfinte, credincioșii s'au retras în catacombe, și credința în inimi, în sanctuaarele pe care nu este putere omenească în stare să le distrugă. Dar cu toate prigoanele, Biserica a rămas cetatea de scăpare a neamului. Prin ea am trăit mai mult și ne-am mântuit.

Spunem aceste fapte nu pentru lauda Bisericii noastre luptătoare, rugătoare, iubitoare și iertătoare, sau a credincioșilor ei tari în credință, ci mai ales din două motive:

1. Ele contrastează îngrozitor cu nehibzuita propunere a comitetului Societății Scriitorilor Români, de sub președinția d-lui Victor Eftimiu, de a face din separarea Bisericii de Stat o problemă de guvernământ și de economii bugetare. De o parte ne-au atacat dușmanii în instituțiile care ne susțin forța morală și solidaritatea națională, iar de alta parte, ne atacă prietenii care — orbiți sufletește, ca și Samson trupește, — caută să surpe peste noi stâlpii unui așezământ secular care ne-a ocrotit, ne-a ajutat în tot felul și ne-a făcut numai bine.

2. Ele sunt menite să ne zgudue conștiința și să ne trezească la datoria de a ne iubi și apăra Biserica, așezământul mântuirii neamului, până la moarte, cu iubirea, cu credința și cu speranța acelei femei credincioase, care a purtat la inimă timp de patru ani sf. antimis, ca să-l apere de ura și furia profanatoare a păgânilor.

Să ne facem din iubirea Bisericii o problemă de conștiință, o sfântă datorie morală.

La zile mari, de sărbătoare, Biserica este incunjurată în cântece religioase, în glasul clopotelor și în miros de tămâie binemiroasă. Procesiunea aceasta este un semn de îmbrățișare a zidurilor, o manifestare de iubire, față de Biserică.

Astăzi mai mult decât totdeauna să îmbrățișăm Biserica — cetatea mântuirii noastre — și să o cuprindem în inima noastră curată, prin cea mai pură credință și prin cea mai sfântă iubire.

PARABOLE

Parabola suferinții

Trăia odată sub coroana bogată a unui stejar, într-o tihnă pe care n'o știa mai bună, un sad, o plantă oarecare plâpândă și singură. Era păzită acolo ca'ntr'un sân de sâmbure, împotriva vântului, a ploii și a grindinii.

Dar, după cum somnul e turburat de vise și viața de întâmplări, așa se produse într-o bună zi și în viața acestei plante o mare schimbare. Veni anume un om cu unelte pentru tăiat lemne, doborî stejarul, și planta rămase și mai singură și fără scut în mijlocul câmpului.

„Vai,“ își zicea ea în sineși, „acum are să mă ofilească soarele, au să mă potopească ploile și să mă desrădăcineze vânturile.“

Insă nu. Nimic nu i se întâmplă din toate acestea. Dimpotrivă. Din clipa în care îi fu luat „marele protector,“ din clipa de când văzu și mai mult cer deasupra ei, de când răsufă în mai mult aer și de când beu mai din belșug din roua cerului și din lumina soarelui, din clipa aceea prinse puteri, se'nvârtoși, înflori și făcu rod cum n'a mai făcut niciodată.

Bucură-te când asemenea te'ncearcă Dumnezeu. Când te despoaie de umbrare care ghelbejesc, de tihne care poticesc, de foloase tainice și de dobândiri dubioase și învălmășite ca ramurile.

Bucură-te când ți-e dat să vezi tot cerul, când nu ți-l întunecă nimic, când nu te desparte de el nimic, când își revarsă peste tine întreg belșugul darului său.

Asemenea mai este adevărata tărie, fericire, unei scrisori scrise cu cerneală simpatică, cu cerneala cu care scrisul nu se poate citi decât expus la căldură, la dogoare.

Bucură-te, când te călește la dogoarea experienței și a încercărilor.

„Înainte de-a suferi am păcătuit...“

Făcut-ai bine robului tău...“

Să vie dar peste mine îndurările tale...“ (Ps 118).

*

„Deșteaptă-te cela ce dormi...“

Lunaticii, soiul acela de bolnavi curioși care umblă noaptea în stare de somn, se urcă și calcă pe înălțimi amețitoare; prin locuri pe care n'ar fi în stare să le bătătorească dacă ar fi treji.

Așa sunt și între creștini unii. Duc o viață de somnambuli, de adormiți, care își primejdiesc viața; care duc o viață de fapte de-a căror gravitate nu-și dau seama. Umblă pe căi primejdioase, peste te miri ce margini de prăpăstii morale. Umblă și merg de parc'ar merge la nemurire. Cu-o îndrăsneală de te crucești. Merg în spre osândă cu pașii și cu siguranța unuia care ar merge în spre mântuire.

Creștini care se poartă așa tocmai fiindcă dorm sufletește. Lunatici morali.

Creștinul care nu-și poate stăpâni poftele, care cascade gura la toate rătăcirile, e ca un cârmaci care dormitează la cârmă, ca un somnambul, care umblă pe strășine, sau ca un nebun care nu s'ar feri de șerpi și scorpii.

Trezește-te cela ce dormi, scutură-te, freacă-te bine la ochi și vezi pe unde mergi!

*

Atențiune la picioare!

Așa prevenim pe cei care ne însoțesc sau pe care îi însoțim pe întunec. Copiilor mici mai ales, la acela care se'nvăță a umbla, le spunem tot des așa.

Așadar, în împrejurări de acestea, picioare bune. Capul, se pare că nu prea are mare importanță.

Capul cel pus să stăpânească tot trupul?!

Da, câte-odată, mai mult fac două mâini harnice sau două picioare zdravene, decât un cap semeț sau unul îngreunat.

Ați văzut câte-un sugaci a cărui cap se desvoltă prea mult în raport cu restul corpului. E un copil a cărui sănătate dă de gândit. E semn de rachitism, apă la creier. Acesta învată să umble foarte târziu, merge greoiu și clătînându-se.

Nu vi se pare că se pot asemăna acestora unii dintre noi? Acela cari și-au prea împăiat capul cu filosofii, cu doctrine, cu teorii, neglijând partea practică, care revine mâinilor milostive și picioarelor fără răgaz. Acela care au cultivat până la exces idealul, în detrimentul realului, a experimentalului.

Unii ca aceștia răzbat greu prin viață și se clătînă la tot pasul. N'ar fi mirare, dacă li s'ar face acestora greutăți până și la intrarea în împărăția cerului.

Mulți dintre noi grăim bine, cugetăm minunat, cântăm sau scriem frumos. Unia ne mai trebuiește. Sau mai ales aceasta ne trebuiește: Mersul sigur, pașitul fără meteahnă și robotitul fără osteneală.

Ce faceți? — Convingem, documentăm!

Foarte frumos! Dar care putești zice cu apostolul Pavel: „Mergem înainte cu acelaș pas“?

Căți putești zice: Pășim de se cutremură pământul?

„Deci luați sema cu strășnicie cum umblați...“ (Ef. 5, 15).

Pr. Gh. Perva

Despre ce să predicăm?

În *Dumineca 25-a d. Rusalii* (12 Noembrie 1944) vom vorbi despre LITURGHIA CREDINCIOȘILOR V: RUGĂCIUNEA EUHARISTICĂ ȘI CÂNTAREA DE BIRUINȚĂ.

Sf. Scriptură înfățișându-ne Cina cea de Taină, în decursul căreia Fiul lui Dumnezeu a rânduit și a plinit cea dintâi Liturghie, ne spune că luând El pâinea și „mulțumind“, a frânt-o și a dat-o sf. Săi Apostoli, zicând: „*Luăți, mâncați, acesta este trupul Meu*“... Luând apoi paharul cu vin și „mulțumind“ din nou, l-a dat lor, zicând: „*Beți dintr'acesta toți, că acesta este Sângele Meu*“... (Mt. 26, 26—28; Mc. 14, 22—24; Lc. 22, 17—20; I Cor. 11, 24—25). Din această relatare cunoaștem prin urmare că, în însăș clipa rânduirii cultului legii celei noi, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, mai întâi o mulțumit Părintelui ceresc pentru toate binefacerile revărsate asupra neamului omenesc și numai după aceea a sfințit pâinea și vinul și le-a dat spre împărtășire sf. Apostoli, cari ședeau la masă împreună cu El.

Intemeiată pe acest adevăr cuprins în sf. Evanghelii, Biserica noastră a obișnuit, încă din cele mai vechi timpuri, ca la sf. Liturghie, când se repetă de fapt ceea ce a făcut Mântuitorul la Cina cea de Taină, înainte de sfințirea darurilor, și preotul și credincioșii să mulțumiască mai întâi lui Dumnezeu pentru toate binefacerile primite dela El. Lucrul acesta, care a îndemnat pe mulți să numiască sf. Liturghie cu numirea de „*Euharistie*“ sau „*mulțumire*“, îl facem și astăzi la dumnezeiasca slujbă, îndată după terminarea ultimilor pregătiri în vederea aducerii sf. jertfe, când preotul începe să rostiască în taină așa numita *rugăciune euharistică* sau de *mulțumire*.

La aducerea acestei rugăciuni de mulțumire, slujitorul altarului cheamă și pe credincioșii prezenți la sf. slujbă, zicându-le cu glasul înălțat: „*Să mulțumim Domnului*“, la care îndemn aceștia răspund: „*Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimeii cei deoființă și nedespărțită*“, adică „*se cuvine și este drept să mulțumim*“ Dumnezeului celui întreit, pentru toate binefacerile revărsate cu atâta îmbelșugare asupra noastră.

În timp ce credincioșii intonează această înălțătoare cântare, preotul se roagă în taină, zicând: „*Cu vrednicie și cu dreptate este a cânta Ție, a Te*

binecuvânta, a Te lăuda, a-Ți mulțumi și a ne închina Ție în tot locul stăpânirii Tale. Că tu ești Dumnezeu negrăit și necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea și acelaș fiind, Tu și unul născut Fiul Tău și Duhul Tău cel sfânt. Tu din neființă întru ființă ne-ai adus și căzând noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai depărtat, ci toate făcându-le până ce ne-ai ridicat la cer și ne-ai dăruit împărăția Ta, ce va să fie. Pentru toate acestea, mulțumim Ție și unuia născut Fiului Tău și Duhului Tău cel sfânt, pentru toate câte le știm și câte nu le știm; pentru ale Tale binefaceri arătate și nearătate, câte ni s'au făcut“. Cu aceste mișcătoare cuvinte, preotul, în numele său și al tuturor credincioșilor, îndrăznește așadar să se apropie de Creatorul cel „*negrăit și necuprins cu gândul*“ și să-I aducă, cu inimă recunoscătoare, laudă și mulțumire pentru toate binefacerile Lui. În deosebi el nu uită să pomeniască, că din nemărginita Sa bunătate ne-a adus pe noi din neființă întru ființă și tot din această bunătate nu s'a depărtat de noi cei căzuți în păcat, ci a făcut totul până ce ne-a ridicat din nou prin Fiul Său și ne-a deschis iarăș porțile împărăției Sale celei cerești. Mulțumirea lui se înalță apoi deopotrivă și pentru toate câte le știm și câte nu le știm, ca și pentru toate binefacerile arătate și nearătate, ce ni s'au făcut prin îndurarea Lui.

Alături de această mulțumire, pentru tot ceea ce ni s'a făcut în trecut, preotul nu uită însă să mulțumiască și pentru dumnezeiască slujbă ce o plinește acum, căci la cuvintele de mai sus el adaugă: „*Mulțumim Ție și pentru slujba aceasta pe care ai voit a o primi din mâinile noastre, măcar că stau înaintea Ta mil de Arhangheli și zeci de mii de îngeri, Heruvimii cei cu ochi mulți și Serafimii cei cu câte șase aripi, care se înalță sburând: Cântare de biruință cântând, strigând, glas înălțând și grăind*“. Cu aceasta el vrea să arate că însăș dumnezeasca slujbă pe care o aduce acum, nu este altceva decât tot o revărsare a îndurării dumnezeiești, care deși este lăudată și preamărită în cer de toate oștile îngerești, totuși în bunătatea Sa a binevoit a rândui slujba legii celei noi, pentru ca în decursul ei firea noastră omenească să poată aduce laudă și mulțumire, alături de Heruvimii cei cu ochi mulți și dimpreună cu Serafimii cari înconjoară în chip nevăzut tronul Stăpânului ceresc.

Ultimele cuvinte ale acestei mișcătoare rugăciuni de mulțumire sunt rostite de preot cu glas înălțat, vrând să exprime cu aceasta îndemnul de a cânta și noi *Cântarea de biruință* pe care oștile îngerești o înalță lui Dumnezeu sus în cer. Și de fapt, îndată după acest îndemn, cântăreții și credincioșii încep să cânte imnul: „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot. Plin este cerul și pământul de mărirea Lui. Osana întru cei de sus. Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus*“.

Cântarea aceasta, deosebit de înălțătoare este cea mai veche cântare din cuprinsul sf. noastre Liturghii. În cuvintele sale se împreună la un loc cântarea de biruință pe care îngerii și oamenii o aduc deopotrivă lui Dumnezeu celui întreit. Cuvintele „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot. Plin este cerul și pământul de mărirea lui*“, sunt cuvintele pe cari profetul Isaia le-a auzit în vedenia lui, cântându-se de toate cetele îngerești, cari zburau în jurul tronului lui Dumnezeu (Isaia 6, 3). Iar cuvintele: „*Osana întru cei de sus. Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus*“, sunt cuvintele de bucurie cu cari mulținea norodului, purtând stâlpi de finic, l-au întâmpinat pe Mântuitorul l-a întrarea Lui în Ierusalim (Mt. 21, 9; 9-10; In. 12, 13). Biserica a împreunat aceste două cântări pentru ca să arate că la aducerea jertfei celei fără de sânge, rânduită de Fiul lui Dumnezeu, îngerii slujesc împreună cu noi oamenii și aduc laudă nemărginită Părintelui ceresc. Cuvântul „*Osana*“ din această cântare, care însemnează pe limba noastră „*Dă, Doamne, mântuire*“ sau „*Doamne mântuește*“, era întrebuințat de către Evrei la întâmpinarea principilor și a altor bărbați de seamă trimiși de Dumnezeu și se exprima prin mijlocirea lui stima și mulțumirea față de cei trimiși. Cu acest cuvânt de pământească bucurie, întâmpinăm și noi la sf. Liturghie împreună cu îngerii, pe Mântuitorul lumii, care în acest moment vine din nou în chip tainic, spre a se aduce jertfă de împăcare pentru noi toți. Ce prilej înălțător pentru tine omule! Ce minunată orânduire, ca tu să poți întâmpina pe Mântuitorul tău și al lumii întregi, cu aceleaș cuvinte cu cari cetele îngerești îl preamăresc neîncetat în cer, iar cei de pe pământ l-au întâmpinat altădată atunci când El s'a dus de bună voie la patimă pentru noi.

La această obștească preamărire te cheamă însă nu numai felul alcătuirii cântării de biruință, ci și însuș tâlcul cuvintelor din îndemnul preotului care zice: „*Cântare de biruință cântând, strigând, glas înălțând și grăind*“. Cuvintele acestea sunt luate din Apocalipsa sf. Apostol și Evanghelist Ioan și ne înfățișează, în cuprinsul lor, lauda pe care cele patru ființe, văzute în vedenia lui, o aduc lui Dumnezeu, cântându-i ziua și noaptea: „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul, cel ce era și cel ce este și cel ce vine*“ (Apoc. 4, 6-8). Când rostește aceste cuvinte preotul ridică steluța de pe sf. Disc și lovește cu ea în cele patru părți ale lui, vrând să însemneze cu aceasta și el cântarea pe care cele patru ființe o aduc lui Dumnezeu și să arate totodată că biruința lui Hristos asupra morții, se vestește în toate părțile lumii.

Să nu se creadă însă că numai credincioșii îl preamăresc pe Dumnezeu, împreună cu îngerii, în acest înălțător moment din cuprinsul sf. noastre Li-

turghii. O face aceasta chiar și slujitorul altarului. Căci după rostirea îndemnului de mai sus, continuându-și rugăciunea de laudă și de mulțumire începută, el zice în taină împreună „*cu aceste fericite puteri*“: „*Sfânt, Sfânt, Sfânt și prea sfânt ești, Tu și unul născut Fiul Tău și Duhul Tău cel sfânt...*“ și laudă apoi în continuare marea iubire a lui Dumnezeu, din care a pornit și trimiterea în lume a Fiului Său. Cu această tainică rugăciune preotul vrea să arate că în acest moment dinaintea plinirii jertfei celei fără de sânge, toată făptura văzută și nevăzută, tot glasul cel pământesc și cel ceresc, laudă și preamărește pe Domnul Savaot, cântându-i cântare de biruință ca unui Dumnezeu.

Înțelegând deci în acest chip alăturarea lui, se cuvine ca și noi oridecâteori participăm la dumnezeiasca Liturghie, să ne înălțăm glasul nostru întru preamărirea Stăpânului nostru ceresc, din a cărui purtare de grije a isvorât și jertfa nesângeroasă ce se va plini acum. Să nu uităm însă a-i mulțumi mai întâi pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră și așa „*Cu vrednicie și cu dreptate*“ să-I cântăm împreună cu cetele îngerești: „*Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot. Plin este cerul și pământul de mărirea Lui. Osana întru cei de sus. Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus*“.

T.

Cărți

ANUARUL ACADEMIEI TEOLOGICE „ANDREIANE“ din Sibiu, 1943—1944, publicat de P. C. Rector *Dr. D. Stăniloae*. Tip. Arhidiecezana, pag. 326.

Singura școală teologică dela noi, care ține an de an tradiția publicării anuarelor, este Academia „Andreiană“ din Sibiu. Cu toată potrivnicia vremurilor, ne-a trimis și anul aceasta un anuar voluminos, în care pe lângă *datele școlare*, se mai cuprind și trei studii teologice, publicate de profesorii Dr. Grigorie T. Marcu, Dr. Nicolae Neaga și Dr. Teodor Bodogae.

Părintele prof. *Gr. T. Marcu* publică un studiu scurt dar temeinic despre „*Fragmentul Muratori*“, document de foarte mare însemnătate pentru istoricitatea și canonicitatea scrierilor cuprinse în Noul Testament. — Autenticitatea cărților biblice și istoricitatea persoanei Mântuitorului sunt contestate de către destui oameni, cu mai multă sau mai puțină îndrăzneală. În fața lor însă, „*Fragmentul Muratori*“ constituie între altele — un document și „un obstacol de neînfrânt.“ E vorba de o listă a cărților Noului Testament, de pe la sfârșitul veacului al II-lea, aflată la 1740 în Biblioteca Ambrosiană din Milano, de către bibliotecarul ei, L. A. Muratori. Lista aceasta,

alcătuită de către un autor anonim, cuprinde cea dintâi înșirare și clasificare a cărților Noului Testament. Alcătuită într-o vreme de persecuții, ea ne dovedește cât se poate de documentat că Biserica a avut grijă dela început să separe cărțile canonice de cele apocrife, să nu amestece „mierea cu fierea” și astfel să ne păstreze un canon de cărți autentice în care se cuprinde istoria vieții și conținutul învățăturilor Mântuitorului Iisus Hristos.

Părintele prof. N. Neaga tipărește un studiu despre „Hristos în Vechiul Testament”. În cuprinsul lui, înșiră și tâlmăcește numeroasele profeții mesianice din Vechiul Testament. E o lucrare importantă și de mare folos, pentru a schița biografia Mântuitorului în lumina profețiilor, și astfel pentru a-I dovedi cu atât mai ușor divinitatea, știut fiind că profețiile mesianice constituie cel dintâi și unul dintre cele mai grele probe pentru dovedirea dumnezeirii Mântuitorului. Nu este lucru de mică însemnătate să ști că viața cuiva este anunțată și descoperită în momentele ei cele mai importante cu mii de ani înainte de trupeasca naștere. Viața și activitatea Mântuitorului, în mod cu totul excepțional, sunt descoperite și cunoscute cu mult înainte de naștere, așa că „la plinirea vremii” intruparea Sa era așteptată de toată lumea, ceea ce probează logic și istoric că Iisus Hristos este în lume revelația lui Dumnezeu.

Părintele prof. T. Bodogae are în cuprinsul anuarului un studiu „Despre cunoștințele teologice ale preoților noștri de acum 200 de ani”. E vorba de un manuscris în care se combat cele „patru puncte” (papa, filioque, azima și purgatorul), apărute într-o lucrare tipărită la Blaj, pe la mijlocul veacului al XVIII-lea. Manuscrisul e compus de către un călugăr de prin părțile Râmnicului sau Argeșului. Intemeiat pe dovezi biblice, patristice și raționale, și pe bogate asemănări plastice, autorul vedește suficiente cunoștințe pentru a-și da seama de erorile inovațiilor apusene și de durerea pe care o simțesc Românii, „acum când desbinarea religioasă depărtează pe frați unii de alții”. În pasiunea argumentării, autorul merge uneori până la un limbaj violent și adresează uniților cuvinte când aspre, când ironice, când mustătoare. Alteori se folosește de argumente simple dar bine plasate. De pildă, când vorbește despre obiceiul apusean al capetelor și bărbilor rase, spune că e un obicei drăcesc, împrumutat dela popii idolești.

— „Dară nu vedeți celea zugrăvele vechi? Domnul Hristos și Proorocii și Sfinții Apostoli și Sfinții Sfințelor Soboară și alți sfinți, toți toți au păr lung și barbe mari zugrăvite. Iar voi vă faceți de batjocură și de ocară fraților, de răs oamenilor și de bucurie idolilor și iubiți Veliarului”.

Păr. Bodogae, prin publicarea acestui manuscris

și prin analiza științifică ce i-o face, aduce luminoase contribuții la cunoașterea celui mai sbuciumat secol din istoria Bisericii ardelene.

Toate trei studiile au fost estrase și în tipări-turi aparte.

Informațiuni

■ I. P. S. S. PATRIARHUL NICODIM a con-sfințit actul dela 23 August și a binecuvântat lupta pen-tru desrobirea Ardealului printr-o scrisoare către clerul și poporul Țării, din care publicăm următoarele părți:

...Dictatura este străină de sufletul și firea po-porului român. Ea s'a strecurat de pe meleaguri străine în Țara noastră, învățată să trăiască numai cu așezăminte constituționale și democratice, cărora cetățenii se supun din libera lor voință. Dictatura e străină și de spiritul și învățătura Sfintei Biserici creștine, care de aproape două mii de ani propovă-duește și cere afirmarea drepturilor personale și aceea a libertăților naționale și democratice. Prin glasul sfântului Apostol Petru, Biserica ne îndeamnă să trăim „ca oameni liberi, temându-ne de Dumnezeu și iubind unirea dintre frați” (I. Petru, II, 16—17)...

Actul istoric dela 23 August 1944 a înlăturat regimul dictaturii, care era nepotrivit cu tradiția țării noastre. El ne-a redat libertățile democratice. Fără acestea un popor se vestejește și moare asemenea unei plante lipsite de lumină.

Aceste libertăți ne sunt scumpe și fiindcă, în cea mai mare măsură, ele sunt rodul învățăturii Mântuitorului: „Dați Cezarului cele ce sunt ale Ce-zarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dum-nezeu” (Matei XXII, 21). Cuvintele acestea formează temeiul, și sunt izvorul libertăților individuale, poli-tice și religioase, bunul cel mai scump și floarea patrimoniului popoarelor civilizate.

La 23 August, ne-am prins în lupta purtată îm-potriva agresorilor, mai ales maghiari, și ne-am în-vrednicit de marea cinste de a colabora, în chip activ, la opera de dreptate umană și socială pentru care, de ani de zile, sângerează Marii noștri aliați: Uniunea Sovietelor, Statele-Unite și Anglia, împreună cu toate celelalte națiuni-unite. Cu sprijinul puternic al victorioaselor armate sovietice, am dobândit drep-tul și am folosit prilejul de a ne împlini misiunea istorică cea mai dorită, aceea, de a izbăvi Ardealul de Nord de sub înjositoarea dominație maghiară, care dezonorează civilizația și umanitatea prin nelegiuirile și ororile ei. Pentru această din urmă îndatorire, nici o jertfă nu este prea mare. Poruncă națională, ea este și o poruncă a învățăturii creștine: „Este bine și frumos ca frații să fie împreună” (Ps. 132, 1).

Hotărîrea din 23 August 1944 a pornit din inimă și din adâncă convingere. Ea a ajutat în măsură

poate neașteptată să ne facă să întrezărim ziua cea mare a Păcii, și să ne înviorăm de zorile fericite ale războiului, care a pornit spre sfârșit. Din ziua aceasta, am simțit fiorii și înțelesul cel mare al Păcii, pe care a vrut-o Mântuitorul: „Pacea Mea dau vouă, pacea Mea las vouă”: Pacea, pentru care sângerăm, alături de Uniunea Sovietelor, Statele-Unite și Anglia împreună cu toate celalalte națiuni aliate și unite, și pe care o vor ele pentru propășirea lumii și liniștea ei.

Iubiții Mei Fii Duhovnicești,

Minunate rezultate și fericite așteptări. La toate acestea, am ajuns prin înțelepciunea și energica hotărâre a iubitului nostru Suveran și a bărbaiților destoinici, care îl înconjoară cu nețărmurită iubire. Trebuie să spunem însă, cu toată convingerea, că la nimic n'am fi putut ajunge dacă n'am fi avut parte de largă înțelegere, pe care a vădit-o, în condițiunile armistițiului acordat nouă, puternica noastră vecină dela Răsărit. Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste n'a folosit imensa ei forță militară împotriva României și n'a voit ca Țara noastră să fie zdrobită de loviturile armei sale biruitoare. Marea noastră vecină a avut să dea României puțința de refacere ca stat independent și prilejul de a redeveni o țară prosperă, la adăpostul principiilor democratice sincer aplicate. Generozitatea sa ne impune, și datorită hotărâște, să ne legăm, în spirit de absolută încredere, de Rusia Sovietică și de sora noastră mai mare întru dreapta credință.

Cu Biserica Rusească, care prin activitatea ei, pe terenul religios și patriotic, a adus servicii imense Patriei Sovietice, noi am avut legăturile cele mai vechi și cele mai strânse. Ambrozie, arhiepiscopul Ecaterinoslavului a păstorit Biserica Moldovei, Grigore Țamblac, pornit din Moldova, a înălțat la autocefalie Biserica Rusească. Petru Movilă, făuritorul Mărturisirii Ortodoxe, a întemeiat Academia Teologică din Kiew. Dimitrie Cantemir a ilustrat Academia de Științe din Leningrad. Meșteri veniți din Kiew și Moscova au organizat minunata activitate de artă din atelierele mănăstirești și domnești de broderie religioasă ale lui Ștefan cel Mare. Nazarie Proca Nichitin și Jacovlev, celebri mozaiști ai Moscovei au împodobit pereții Trei-Ierarhilor din Iași și au zugrăvit strălucitele icoane ctitorești ale aceluiaș monument. Paisie călugărul rus de fericită amintire a adus duh nou de viață duhovnicească și ordine în Mănăstirea Neamțului, care a ajuns să fie prin fapta sa și aceea a ucenicilor pe care-i adusese la noi, un îndreptar al vieții călugărești din Țara noastră, centru de cultură asemenea celui din trecutul ei cel mai glorios și model de gospodărie. În institutele înalte ale Bisericii Rusești au învățat atâția clerici români, și Noi înșine am primit lumină în Academia Kiewului, unde am

petrecut cinci ani de bogată și folositoare învățatură.

Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste a vrut renașterea și înflorirea Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe. De curând, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Alexie al Leningradului și Novgorodului, locțiitor al Scaunului Patriarhal al Moscovei, a îndreptat, către credincioșii ortodocși ai scumpei noastre Țări, cuvânt de frățesc îndemn și de întremătoare îmbărbătare pentru nădejtile iubitului nostru Neam și binele Sfintei noastre Biserici. Ne-a bucurat mult acest gând al sorei noastre celei mai mari întru Iisus Hristos. Dorința noastră vie este să vedem, reînnoită și întărită, cu sora noastră întru Domnul, Sfânta Biserică Ortodoxă a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, în spirit de creștinească și frățescă dragoste, cea mai strânsă legătură...

Biserica a fost mama poporului românesc. Mamă etnică, fiindcă Ea a unit pe coloniști cu Dacii și a prezidat la nașterea poporului, precum și la crearea statelor românești. Mamă duhovnicească fiindcă Ea a format sufletele și a creat civilizația românească. Totdeauna, alături cu poporul și laolaltă cu el, Ea a îmbrățișat cu căldură, și luptă și astăzi, pentru realizarea nevoilor și aspirațiilor lui naționale și sociale.

În nestrămutată convingere că mărețul act dela 23 August este un act de îndurare al Providenței față de mult încercatul popor românesc, dăm arhipăstoreasca Noastră binecuvântare tuturor acelor care, în frunte cu Scumpul nostru Rege Mihai I, muncesc cu suflet și cu foc pentru propășirea Neamului Românesc, întru dreptate și libertate. Rugăm pe Dumnezeu să sprijine din slava Sa, și să dăruiască victorie marilor noștri aliați, Uniunii Sovietice, Statelor-Unite, Angliei și bravei noastre armate care luptă în izbăvitoare frăție, alături de glorioasa armată a U. R. S. S. Indemnăm, din tot sufletul pe toți fiii României să facă zid în jurul bunului nostru Suveran și să ajute Guvernul Țării întru misiunea sa.

Dumnezeu să păzească România.

■ ARHIEPISCOPUL DE CHANTERBURY, dr William Temple a încetat din viață, Joi în 26 Oct. c. în vârsta de 63 ani. Moartea i-a survenit în urma unui atac de inimă.

■ BISERICA BULGARĂ se reorganizează. Zi-lele trecute a avut loc ședința plenară a Sinodului bulgar, în cursul căreia s'a stabilit planul de reorganizare a bisericii ortodoxe bulgare conform principiilor și programului noului guvern al Frontului Patriei.

Între altele se prevede participarea mirenilor și a clerului la conducerea bisericii bulgare în proporție de $\frac{1}{3}$ clerici și $\frac{2}{3}$ mireni.

Se știe că până în prezent numai ierarhii aveau cuvânt la conducerea acestei biserici.

În legătură cu aceasta, se așteaptă declarația guvernului cu privire la separarea bisericii de Stat.

Cu reorganizarea bisericii bulgare încă una dintre bisericile autocefale ortodoxe acceptă constituționalismul șagunian. Biserica sârbă din Austro-Ungaria l-a acceptat în 1871 și 1875, și Jugoslavia întreagă după războiul mondial. Biserica rusă încă l-a acceptat din 1917—1918 ca cea mai bună formă de guvernământ bisericesc, democratic.

■ PĂR. PROF. DR LIVIU STAN dela Academia Teologică din Sibiu, într'un articol publicat în „Telegraful Român“, militează pentru reluarea legăturilor canonice cu Biserica patriarhală rusă. Sfinția Sa arată că Biserica ort. rusă păstrează succesiunea apostolică a ierarhiei, nu s'a abătut în doctrină dela ortodoxie, în organizația și conducerea ei nu s'au introdus inovații anticanonice, a rămas în comuniunea bisericilor ortodoxe, a combătut rătăcirile doctrine, cum a fost cea sofologică a lui S. Bulgakov și a readus la sânul ei pe rascolnici, despărțiți de ea în veacul al 17-lea, cu prilejul revizuirii cărților de ritual. — Toate sunt numai fapte îmbucurătoare.

Școala de Duminecă

46. Program pentru Dumineca 12 Noemvrie 1944.

1. *Rugăciune*: Impărate ceresc...
2. *Cântare comună*: Câți în Hristos v'ați botezat...
- 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 10, 25—37) și *Apostolului zilei* (Efesenii 4, 1—7) cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: De Tine se bucură... (70 Cânt. rel. pag. 121).
6. *Cetire din V. T.*: Saul uns rege (Cartea I. Regi c. 10).
7. *Povețe morale*: Indemnare spre lauda lui Dumnezeu (Cartea înțel. lui Is. Sir. c. 40).
8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.).
9. *Cântare comună*: Către Născătoarea de Dumnezeu... (70 Cânt. rel. p. 126).
10. *Rugăciune*: Adu-ți aminte Doamne... (Liturghier pg. 104).

*

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1, 1943). A.

Nr. 4026/1944.

Ordin-Circular

Se aduce la cunoștința tuturor P. C. Părinți protoierei, C. Părinți preoți și cântăreți bisericești, salariați din bugetul Statului, că *cererile pentru acordarea de noi gradații, cu începere dela 1 Aprilie 1945, sunt a se înainta până la data de 1 Decembrie 1944.*

Disponăm deci ca până la data de 15 Noem-

rie 1944, toți C. preoți și cântăreți bisericești, cari îndeplinesc la 1 Aprilie 1945 un nou termen de gradație (adică au împliniți la această dată 5, 10, 15 și 20 ani de serviciu, socotiți dela data recunoașterii lor în funcțiune de către Onor. Minister al Cultelor), vor înainta, pe cale ierarhică, cerere timbrată către Onor. Minister, pentru înscrierea noului termen de gradație în bugetul pe anul 1945-46. În cerere se va arăta a câte gradație o ecre.

Preoții îndreptățiți la prima gradație vor arăta în cerere numărul și data deciziei Onor. Minister al Cultelor cu care au fost recunoscuți în funcțiune, iar preoții cari cer o gradație nouă, vor arăta numărul și data deciziei cu care au primit ultima gradație.

Cererile preoților și cântăreților vor fi certificate pentru exactitate de către P. C. protoierei, cari vor menționa pe cerere pedepsele și concediile avute (pentru concedii se va arăta motivul). Se vor arăta concediile peste 30 de zile din an, iar pedepsele cele suferite în ultimii 5 ani.

P. C. protoierei vor înainta cererile la Consiliul Eparhial până la 20 Noemvrie a. c. însoțite de un borderou alfabetic, pe parohii.

Se atrage atențiunea celor în cauză, că dacă nu înaintează cererea în termen, pierd dreptul la gradația cuvenită pentru bugetul anului 1945-46.

Arad, la 1 Noemvrie 1944.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
cons. ref. eparhial.

Nr. 3979/1944.

Comunicat

Pe temeiul ordinului Nr. 134275 din 12 Octombrie 1944 al Ministerului Culturii Naționale și al Cultelor, privitor la libera exercitare a cultului baptist și al asociațiunilor religioase a adventiștilor de ziua a 7-a și a creștinilor după evanghelie, invităm conducătorii Oficiilor parohiale să facă predarea bunurilor aparținătoare acestor sectari după aceleași forme cu cari au fost primite.

Arad, la 27 Octombrie 1944.

† ANDREI
Episcop.

Ic. Stavr. Cains Turicu
consilier, referent eparhial.

Biserica e Așezământul, Mediul în care noua umanitate, făptura nouă se coace prin desăvârșire, „pe măsura vârstei perfecte a lui Hristos“; sau mai degrabă, într'o concepție încă și mai mistică, ea poartă într'ansa și e deja în chip mistic, cu toate imperfecțiunile tristei realități, creatura îndumnezeită, trupul transfigurat unit Capului transfigurat.

N. ARSENIIEV